

Propaganda i dezinformacije

Autorica: Maja Nenadović

TEME

Uvod u propagandu i dezinformacije te način na koji one utječu na pojedinca i javno mišljenje

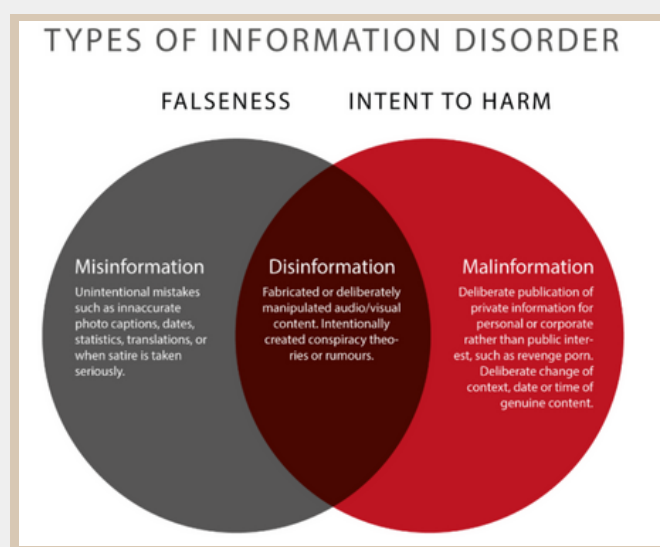
KONTEKST

Ova nastavna jedinica služi kao uvodni sat o propagandi i dezinformacijama i namijenjena je upoznavanju učenika/sudionika s ovim pojmovima. Savjetuje se da se drugi sat, koji se nadovezuje na ovaj, koristi set kartica "Povijest propagande i dezinformacija" i jedna od aktivnosti predloženih u kratkom vodiču JustNow projekta "Korištenje metode lente vremena".

Obratite pažnju na definicije ključnih pojmova:

Propaganda je manipulacija informacijama radi utjecaja na javno mnijenje.* Prije 20. stoljeća slikovni i pisani mediji bili su glavni instrumenti propagande (televizija, radio, filmovi, novine), a internet i društveni mediji postali su njezini važni instrumenti u 21. stoljeću.

Dezinformacija je lažna informacija koja se namjerno stvara ili širi s izričitom svrhom nanošenja štete. 'Proizvođači' dezinformacija obično su politički, financijski, psihološki ili društveno motivirani.** Često dolazi do zabune između različitih pojmova povezanih s dezinformacijama, pogledajte sliku u nastavku:

Slika: 3 tipa informacijskih poremećaja. Autori: Claire Wardle i Hossein Derakshan, 2017.**

* www.britannica.com/topic/propaganda

** Wardle, C. & H. Derakshan (September 27, 2017) Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making, Council of Europe, <https://rm.coe.int/information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research/168076277c>

***<https://medium.com/1st-draft/information-disorder-part-3-useful-graphics-2446c7dbb485>

CILJEVI

- Upoznavanje učenika/sudionika s pojmovima propagande i dezinformacija
- Podizanje svijesti o tome kako propaganda i dezinformacije utječu na naše mišljenje
- Izgradnja kritičkog mišljenja kroz raspravu o opasnostima dezinformacija

ISHODI UČENJA

- Učenici/sudionici mogu definirati i objasniti što su propaganda i dezinformacije;
- Učenici/sudionici mogu identificirati i objasniti načine na koje propaganda i dezinformacije utječu na naše mišljenje i društvo.

METODE I OBLICI RADA

- Grupna rasprava/razgovor;
- Rad u malim skupinama i prezentacije
- Set kartica (na sljedećem satu)

MATERIJAL I POTREBNA OPREMA

Projektor i računalo, internet; set kartica "Povijest propagande i dezinformacija" (u tiskanom obliku)

Pregled aktivnosti (proces)

Trajanje: 90 minuta (dva školska sata)

Grupni *brainstorming*: 10 minuta

Na početku sata nastavnik-ca/edukator-ica postavlja nekoliko kratkih pitanja:

1. Kada čujete riječ 'propaganda', što vam prvo padne na pamet?
2. Kako biste definirali 'propagandu'?
3. Što je s 'dezinformacijom', što vam padne na pamet kada čujete tu riječ?
4. Kako biste definirali 'dezinformacije'?

Gledanje kratkih filmova i razgovor: 30 minuta

Kako bi u potpunosti de/konstruirao/la oba pojma, nastavnik-ca/edukator-ica predstavlja dva kratka filma:

- YouTube kanal Eudaimonia, "Propaganda – Edward Bernays", na: <https://youtu.be/8Q-3qwEDyPM> (2015., trajanje: 8 minuta i 30 sekundi)
- Noah Tavlin, "How Fake News Can Spread", TED-Ed, na: https://youtu.be/cSKGa_7XJkg (2015., trajanje: 3 minute i 41 sekunda)

Nakon gledanja oba kratka filma, sljedeća pitanja za raspravu mogu se koristiti za poticanje/usmjeravanje grupnog razmišljanja u plenarnom okruženju:

- Je li vas nešto iznenadilo u filmovima?
- Koje elemente propagande primjećujete u današnjem društvu?
- Koje suvremene primjere dezinformacija poznajete?

- Što je zajedničko propagandi i dezinformacijama? (napomena: obje pokušavaju nametnuti ili uvjeriti u određenu agendu ili gledište i potaknuti na određene radnje kao npr. kupnju X proizvoda, podržavanje/glasovanje za X političku stranku, odabir (ne)cijepljenja itd.)
- Na koje načine i propaganda i dezinformacije mogu utjecati na individualno mišljenje i djelovanje?
- Što je s društvenom razinom – na koji način ova dva fenomena mogu utjecati na javno mišljenje, kolektivne odluke i djelovanje?
- Kako možemo poboljšati svoju medijsku pismenost i zaštititi se od dezinformacija?

Najava sljedećeg sata: 5 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica najavljuje da će sljedeći sat 'dublje zaroniti' u temu povijesnih i suvremenih oblika propagande i dezinformacija upotrebom JustNow kartica.

MOGUĆNOSTI VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA POSTIGNUĆA

Možete vrednovati angažman učenika/sudionika u grupnoj raspravi ili kvalitetu njihovih domaćih zadataka nakon drugog sata (npr. kratke eseje ili prezentacije u kojima su dodatno istražili jednu od kartica/tema iz JustNow seta).

PRIMJENA U MREŽNOM OKRUŽENJU

Sat se u potpunosti može prilagoditi za online izvođenje budući da se kratki animirani filmovi, kao i grupna rasprava, mogu prikazivati/provoditi plenarno, uz nazočnost/sudjelovanje svih učenika.

IZVORI

- NewseumED izvrstan je izvor obrazovnih materijala o medijskoj pismenosti: <https://newseumed.org/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sadržaj ovih materijala ne odražava službeno mišljenje Europske unije.
Odgovornost za informacije i stavove izražene u materijalima u potpunosti leži na autoru(ima).